

رویکردی اصلی

جهت ایجاد زیرساخت داده‌های فضایی

نویسنده: ROBERT BARR

مترجم: اشرف عظیم‌زاده ایرانی (کارشناس ارشد جغرافیا)

در این مقاله 'رابرت بار'^(۱) ضمن بیان عواقب کناره‌گیری آقای رابینسون^(۲) از سازمان نقشه‌برداری انگلستان (Ordnance Survey) اظهار می‌دارد که این امر در آینده جنگی را بر سر کنترل اطلاعات جغرافیایی به وجود خواهد آورد.

جغرافیایی بهره‌مند شوند.

در ماه ژولای سال ۲۰۰۰ سازمان اصلاح و توسعه (IDeA) شراکتی را بین بنگاه اطلاعات دولت محلی (LGIH) و بخش خصوصی یک کمپانی بنام PI^(۳) جهت ساخت فرهنگ ملی زمین و املاک (NLPG) اعلام نمود. آگهی انتشار یافته در روز اعلام این شراکت، به جلسه گردهم‌آیی مجمع اطلاعات جغرافیایی (AGI) اشاره می‌کرد که در آن جلسه فرهنگ ملی زمین و املاک (NLPG) و خدمات ملی اطلاعات زمین (NLIS) مورد بحث و گفتگو قرار گرفتند. متأسفانه نمایندگان PI و LGIH که در جلسه فوق شرکت نموده بودند، تمایلی به انتشار اخبار مربوط به مذاکرات خود در مطبوعات نیم‌روزی نداشتند.

از آنجایی که نگرانی جامعه اطلاعات جغرافیایی در خصوص طرحها و برنامه‌ها (بویژه طرح مربوط به شراکت PI و LGIH) ادامه پیدا کرده است، در حال حاضر نیز جلساتی تشکیل می‌گردد تا طرحهای IDeA برای دولت محلی تشریح شوند و حتی قرار است جلسه ویژه‌ای با شرکت اعضای ارشد

گر چه مدت زمانی طول خواهد کشید تا آثار کناره‌گیری آقای رابینسون از اداره نقشه‌برداری Ordnance بیدار شود، معهذات تحولاتی که اخیراً پیرامون ساخت فرهنگ ملی زمین و املاک (NLPG)^(۳) برای پشتیبانی از خدمات ملی اطلاعات زمین (NLIS)^(۴) صورت گرفته، تا حد قابل توجهی موجب ایجاد ناآرامی در جامعه اطلاعات جغرافیایی شده است. مجمع اطلاعات جغرافیایی (AGI)^(۵) ضمن ادامه همکاری با سازمان اصلاح و توسعه (IDeA)^(۶) با جامعه جغرافیایی گسترده‌تری در خصوص برنامه‌های مربوط به ساخت فرهنگ ملی زمین و املاک (NLPG) مشورت می‌نماید.

سازمان اصلاح و توسعه (IDeA) به نمایندگی از جانب مسئولین محلی، با سازمانهایی نظیر اداره نقشه‌برداری Ordnance به گفتگو و مذاکره پرداخته و یک شرکت تجاری بنام بنگاه اطلاعات دولت محلی (LGIH)^(۷) را جهت کمک به شهرداریهای انگلستان^(۸) تأسیس نمود. تأسیس این بنگاه اطلاعاتی موجب می‌گردد که شهرداریها به بهترین نحوی از اطلاعات

مجمع اطلاعات جغرافیایی (AGI) تشکیل گردد تا رئوس پیشرفت شراکت فوق در ساخت NLPG و همچنین طرحها و برنامه‌های انتشار فرهنگ ملی زمین و املاک بیان گردد.

دسیسه و توطئه

شاید رابطه بین این برنامه‌ها، یعنی حضور سازمان اصلاح و توسعه (IDEA) در مذاکرات به نمایندگی از جانب دولت محلی و استعفاى آقای رابینسون از ریاست سازمان نقشه‌برداری انگلستان (Ordnance Survey) شایعه‌ای بیش نباشد.

اما این معضل کوچک محلی برای سایر اروپائیان چه نفعی دارد؟ آیا

ممکن نیست که این خسود یکس از توطئه‌های انگلستان باشد؟ توطئه‌ای که شرکاء را در جامعه اروپایی خسته و دلسرد نماید؟

به اعتقاد من این وقایع اهمیت زیادی دارند. چرا که ما از هم‌اکنون شاهد جنگی تمام عیار برای تسلط بر اطلاعات جغرافیایی می‌باشیم و از آنجائی که اطلاعات سرمایه اصلی یک جامعه اطلاعاتی است،

وقوع چنین جنگهایی نیز اجتناب‌ناپذیر هستند.

در دوران استعماری، جنگها و خونریزی‌ها عمدتاً برای در اختیار گرفتن زمین بود. در دوره صنعتی، منازعات با هدف تصاحب اختراعات و قوانین ثبت اختراعات صورت گرفته است. در عصر اطلاعات نیز جدال بر سر عناصر کلیدی زیر ساخت اطلاعات می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره کرده‌ام، مجموعه داده‌های جغرافیایی چنانچه منحصر بفرد و بی‌بدیل باشند، ارزش به مراتب بیشتری در جامعه خواهند داشت. در نتیجه، افرادی که مجموعه داده‌ها را ایجاد کرده و آنها را نگهداری می‌کنند (نقش آفرینان مهم زیر ساخت داده‌های فضایی) می‌توانند موقعیتی نظیر عرضه کنندگان انحصاری داشته باشند. این امر، قدرت عظیمی در دسترسی به اطلاعات و قیمت‌گذاری اطلاعات، به این گروه از افراد خواهد داد. حال، اگر همین گروه انحصاری اطلاعات را در اختیار کاربران و احتمالاً در اختیار خدمات ملی اطلاعات زمین (NLIS) قرار دهند، آن گروه از

کاربران نیز امتیاز یا حق انحصاری ویژه‌ای در دسترسی به اطلاعات کسب می‌نمایند.

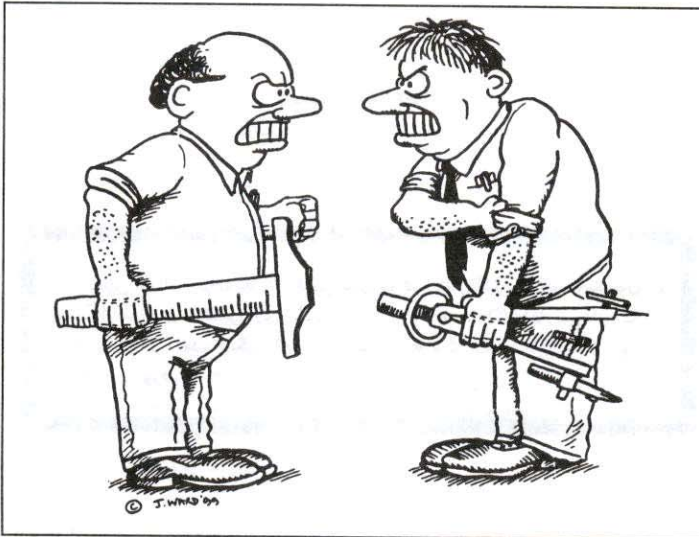
هر تشکیلاتی که موفق می‌شود به انحصاری دست یابد، می‌خواهد خود را منصف، عادل و منضبط نشان دهد. و شاید هم این احساس را داشته باشد که باید در جهت منافع عمومی قدم بردارد. اما در واقع، هر جا انحصاری وجود دارد، مغایرتی بالقوه جدی و سخت با منافع عمومی بوجود خواهد آمد. به همین دلیل است که بخشهای کلیدی اقتصاد انگلستان نظیر حمل و نقل، خدمات و مخابرات توسط مجامع مستقل قانون‌مند شده‌اند.

من از قبل هم خواستار یک چنین توجهی به اطلاعات جغرافیایی بودم و جای تعجب است که آژانس نقشه‌برداری ملی^(۱۰) آن را غیر لازم، هزینه‌بر

و همچنین محدود کننده قلمداد کرده و در نتیجه پیشنهاد اتم را رد کرد.

رویکرد اصولی

کمیته مدیریت و شورای AGI نیاز به مجموعه‌ای از اصول دارد که بوسیله آنها بتوان تحولات زیر ساختی را نظیر NLPG را مورد قضاوت و داوری قرار داد. هنگامی که این اصول و مبانی در دسترس باشند

می‌توان با به کارگیری آنها مشخص نمود که آیاتحولات زیر ساختی کلاً در جهت منافع جامعه اطلاعات جغرافیایی می‌باشند یا خیر؟ هم اکنون شورای AGI مجموعه‌ای از اصول و مبانی را برای NLPG (فرهنگ ملی زمین و املاک) پذیرفته است.

اصول مزبور، سیستم مرجع جغرافیایی را در قلب زیر ساخت داده‌های فضایی ملی قرار می‌دهد. تجربه سایر کشورها نشان می‌دهد که این اصول برای نقشه‌های مبتیایی یا کاداستر ملی و ناحیه‌ای (که انگلستان، علیرغم داشتن نقشه‌های بزرگ مقیاس بسیار خوب، هنوز فاقد آنهاست) در سطح وسیعی پذیرفته شده است.

- سایر اصول پذیرفته شده به این شرح می‌باشند:

* سیستم مرجعی از نظر فنی سالم و بی‌نقص است که استانداردهای مصوب و کنترل کیفیت خارجی داشته باشد. اگر چنانچه ساخت تنها یک سیستم مرجع ملی مورد نظر می‌باشد، (راه‌اندازی یک سیستم منحصر بفرد برای

جدید باید با پذیرفتن مقررات تجاری موجود (بدون اینکه تغییر یابند) ایجاد شوند. به جمع‌های بیشتر خدمت شده که متخصصین موجود در آن زیاد باشند و تحول در صورتی امکان‌پذیر است که بتوان به سمت یک سیستم نوین حرکت کرد.

ما فقط می‌توانیم حدس بزنیم که یک یا چند مورد از این اصول بوده که عدم پیروی از آنها موجب استعفاي آقای رابینسون را فراهم آورده است. اگر جامعه اطلاعات جغرافیایی بتواند با دولت به این توافق دست یابد که زیرساخت داده‌های فضایی به دلایل اقتصادی حیاتی است، ممکن است این اصول نقطه شروع خوبی محسوب شوند. □

منافع ملی بهتر است) بایستی قابل استفاده برای طیف وسیعی از درخواست کنندگان سیستم مرجع باشد.

به علاوه، مشخصات سیستم را بتوان با هزینه معقولی ایجاد کرده و نگهداری نمود. این شرایط نیز تنها در صورتی قابل حصول هستند که منافع و خواست عمومی مدنظر قرار گیرند.

دستیابی به تمام استانداردها تنها در صورت دخالت جامعه اطلاعات جغرافیایی و جلب رضایت آنها میسر است.

در صورت پذیرش استانداردها از سوی جامعه اطلاعات جغرافیایی، نیازی به نظارت بر چگونگی تهیه داده‌ها نیست. بعنوان مثال، طبق یک استاندارد، مکانیزم گزارش خطا به این نحو است که همه کاربران قادر به برطرف ساختن سریع اشتباهات نیز می‌شوند.

* یک چنین سیستم مرجع زمینی، چنانچه حق انحصاری قانون‌مندی نداشته باشد، نمی‌تواند پیشرفتی داشته باشد. به علاوه چارچوب نظارتی^(۱۱) آن نیز نمی‌تواند توسط تهیه کنندگان سیستم مهیا شده باشد.

طبق تعریف، سیستم منحصربفرد و حاکم از یک حق انحصاری بهره‌مند است. از این رو زیرساخت داده‌های فضایی نیز (همانطور که در مخابرات و دیگر زیرساختها چنین است) بایستی در ارتباط با عوامل بیرونی قانون‌مند شود (در انحصار یک گروه خاص نباشد) و اگر چنانچه سیستمی سعی کند خود را قانون‌مند نماید، خواه‌ناخواه درگیری منافع (تضاد منافع) به وجود خواهد آمد.

* برای در اختیار گرفتن و استفاده از سیستم مرجع زمینی، بایستی قوانین تجاری شفاف و روشنی وجود داشته باشد. در اختیار گرفتن و کاربرد مداوم سیستم برای درخواست کنندگان مستلزم اطمینان آنان از ادامه تأمین اطلاعات با قیمت مناسب می‌باشد.

اگر تنها یک سیستم منحصربفرد مورد نظر است، شرایط حصول آن بایستی عمومی شود. یعنی بتوان آن را در بازار و با رقابت آزاد فراهم نمود.

پاورقی

- 1) ROBERT BARR
- 2) Geoff Robinson
- 3) National Land and Property Gazetteer
- 4) National Land Information Service
- 5) National Land and Property Gazetteer
- 6) Improvement and Development Agency
- 7) Local Government Information House
- 8) Britain's town halls
- 9) Property Intelligence
- 10) National Mapping Agency
- 11) Supervisory Framework

در ایالات متحده، با همکاری بخشهای دولتی و خصوصی، تحولی در ساخت سیستم مرجع TIGER به وجود آمده و حتی در اینترنت آدرسی برای آن منتشر گردیده است. به علاوه در چارچوب قانون، اداره پست امریکا، داده‌ها را در اختیار اداره سرشماری می‌گذارد تا به اطلاع عموم برساند. چنین شرایط و فضای بازی از نظر جلب اعتماد در جامعه ضروری به نظر می‌رسد.

* تحول در هر سیستم نبایستی منجر به محرومیت نقش‌آفرینان فعلی در بخشهای دولتی و خصوصی شود.

ساخت یک بنیان مستحکم

آنچه که مسلم است زیرساخت داده‌های فضایی با یک اشاره به وجود نمی‌آید. بلکه این امر، با تکامل تدریجی آن و ایجاد تغییرات عمده در مسئولیت‌ها و وظایف موجود و جریان درآمدها میسر است. در حالی که طبق برخی مدارک و اسناد، به عقیده اروپایی‌ها تحولات